

Saulriets, ūdensrozes, meitenes...
Ak Dievs, cik tas bija skaisti!
Kā sapnī. No rīta pamodies, es sev
svēti solīju — iešu mācīties uz Rīgu,
uz Konservatoriju — par dziedātāju.

Ūdenšlīdējs Romītis nepadodas

Viņam ir stalts augums, smagā darbā sastrādātas rokas, samtains baritons un tikko jaušams latgaliešu akcents. Gadiem ilgi viņš teātrī un kino ir spēlējis daudzas brīnišķīgas lomas. Taču pavisam noteikti mūsu kultūras vēsturē un arī skatītāju atmiņā viņš paliks kā Jāzeps Gilučs filmā *Limuzīns Jāņu nakts krāsā*. Tas pats Jāzeps, kurš Mirtas tanti sveic ar Raimonda Paula dziesmu *Mātei (Dziesma nenosalst!)*, bet uz Ērika jautājumu: «Tu iedzert negribi?» atbild: «Gribu, velns! Bet nevaru. Jāstrādā.» Viņu sauc Romualds Ancāns.

VIESTURS AVOTS

FOTO: JĀNIS MEDNIS

Dailes teātrī bijušie kolēģi Romualdu sauc par Romku, Romīti. Par Romīti viņu mīlīgi dēvējusi arī Dailes teātra izcilā aktrise Lilita Bērziņa, kaut gan viņai, Sociālistiskā Darba Varonei un daudzu Ļeņina ordeņu kavalierei, familiaritāte bijusi svešs jēdziens. Pašlaik Romualds Ancāns iztiku pelna galvenokārt ar dažādiem darbiem celtniecībā. Viņa sieva Anna ir pensijā. Dēliem Eduardam un Valdim jau pāri 30. Tiem pašiem sava dzīve. Aktieris palaikam redzams arī pāris Nacionālā teātra izrādēs. Par to, ka Romīša pašā raksturs ir pretrunīgs, liecina arī ieraksti viņa personīgajā lietā. Tajā aktieris man laipni atļauj ielūkoties. Daudzas pateicības un uzslavas mijas ar ziņojumiem, rājiņiem, ierakstiem par kavējumiem, mēģinājumus izraisītiem konfliktiem. Ir arī vairāki emociju uzliesmojumos rakstīti atlūgumi.

Mēs tiekamies īsi pirms gadu mijas Dailes teātra kafejnīcā. Romualds piekrit atmiņu stāstijumam par savu dzīvi, gan brīdinot — par privāto dzīvi daudz nestāstīšot. Mūsu sarunu ar savām atmiņām papildina aktiera bijušie kolēģi. Fonā skan Ziemassvētku sentimentālie šlagerīši, un ir mazliet skumji. Kā jau reizēs, kad pārļapojam atmiņu albumus.

Latgales spēlmanis

«Esmu no Latgales, Vārnavas pagasta, kas atrodas pa vidu starp Līvāniem un Preiļiem. Mani vecāki bija zem-

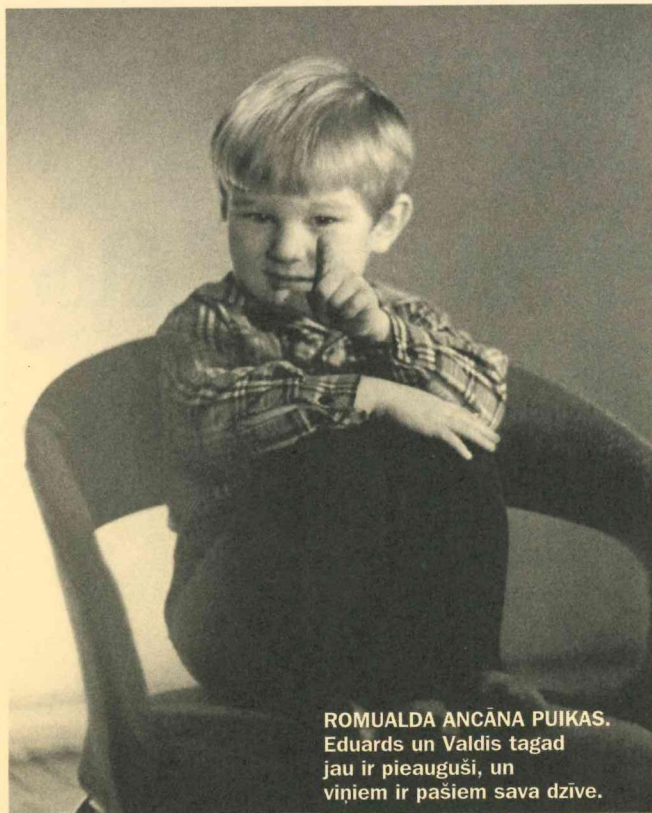
nieki, kas padomju laikā savu dieniško maizi vaiga svietros pelnīja vietējā kolhozā un piemājas saimniecībā. Jau kopš bērnības manas galvenās dzīves vērtības bija un ir: Dievs, Daba, Darbs, Mīlestība. Visspilgtākā aina, kas palikusi prātā no bērnības — kā vecāmāte dzied baznīcas dziesmas. Braucieni uz baznīcu svētdienās. Ziemassvētku un Lieldienu dievkalpojumi — spoži mirdzēja kroņlukturu gaismas, mācītājs teica sprediķi, svinīgi brāzmoja ērģeles (tās spēlēja mans vectēvs), dziedāja koris... Dižs, vērienīgs un vienlaikus patiens teātris. Šā vārda vislabākajā nozīmē. Jo īsts teātris vienmēr cilvēkiem sniedz katarsi un šķīsta viņu dvēseles. Šķiet, lielā mērā tieši dievkalpojumos

Es viņu vairs nekad neuzlūdzu.

Tagad biju muzikants un stāvēju pāri jebkādam kaislībām... Vismaz ārēji.

gūtie iespaidi mani vēlāk rosināja pievērsties mākslai, teātrim. Tā bija likumsakarība — Dieva lemts ceļš. Mūsu pusē bija arī patiešām izcils priesteris Trapučka. Viņš arī mums, bērniem, daudz stāstīja par Dievu, ticību, skaidroja Biblii. Priestera mājās aiz cieši aizklātiem logiem un rūpīgi noslēgtām durvīm skatījāmies diapozitīvus un filmas par reliģiskām tēmām, piemēram, Jēzus dzīvi. Tās ļoti stimulēja fantāziju, ļāva ticēt brīnumam, sniedza garīgu veldzi un palīdzēja dzīvot tajos bezdievju laikos.

Taču vecāki nevairījās arī no laicīgām izpriecām. Bieži apmeklējām sarīkojumus, viesizrādes, koncertus, kas no-

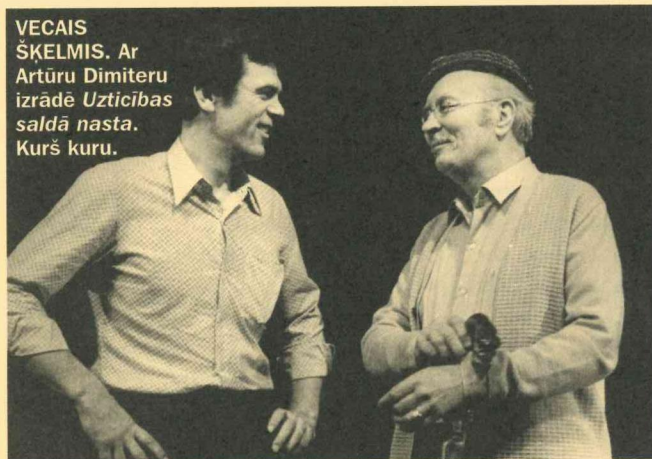

ROMUALDA ANCĀNA PUIKAS.
Eduards un Valdis tagad
jau ir pieauguši, un
viņiem ir pašiem sava dzīve.

FOTO NO PERSONĪGĀ ARHĪVA

FOTO NO PERSONĪGĀ ARHĪVA

**VECAIS
ŠĶELMIS.** Ar
Artūru Dimīteru
izrādē *Uzticības
saldā nasta.*
Kurš kuru.

FOTO NO PERSONĪGĀ ARHĪVA

tika vietējā kultūras namā. Mamma dziedāja korī. Arī tēvs savā būtībā bija mākslinieks. Viņam bija mazs ansamblītis. Tēvs labi spēlēja daudzus instrumentus — vijoli, ģitāru, mandolīnu, akordeonu un labi dziedāja. Viņš muzicēja visos lauku gados un daudz maz ievēribas cienīgos notikumos, kas Latgalē nav iedomājami bez mūzikas, — kāzās, bērēs, kristībās, Jāņos, zaļumballēs un baļļukos. Diemžēl tēva sapņus par muzikālo izglītību apraka trūcīgā jaunība, karš, laiku un iekārtu maiņas. Mēs bijām liela ģimene, kam vajadzēja pelnīt iztiku. Arī mani jau kopš jaunības vilka uz mūziku — spēlēšanu, dziedāšanu. Tiesa, ne tēvs, ne es notis lasīt nepratām. Bet akordeonu spēlēt es iemācījos — mīlestības dēļ...

Pirmo reizi iemīlējos, kad mācījos ceturtajā klasē. Viņa bija mana klasesbiedrene. Ļoti skaista un dedzīga meitene ar tumšiem, kupliem, viļņainiem matiem. Viņas ģimene bija atbraukusi no Krievijas, un, par laimi vai nelai-

mi, es toreiz pat nenojautu, ka ir tāds jēdziens — migranti. Stipri viņā iekēros — dikti mani vilka tās «slāvu asinis». Lai ar «mīļoto» varētu būt kopā pēc iespējas biežāk un ilgāk, es viņai palīdzēju mācīties latviešu valodu. Pēc stundām mums vēl bija papildu mācības. Meitenei es arī patiku. Latviešu valodu viņa iemācījās labi, tikai mūsu jūtas nematerializējās...

Otrreiz iemīlējos pusaudža gados. Viņa bija mana skolasbiedrene, un es viņai nemaz nepatiku. Ballēs vienmēr dejoja ar citiem, ar mani — nekad. Kad gāju lūgt, pagrieza muguru un ātri aiztinās. Es to nevarēju pārdzīvot. Biju kā apsēsts. Un, lai nevajadzētu vienkārši stāvēt pie sienas un skatīties, kā iemiļotā dejo ar citiem, aiz tām sāpēm es ātri iemācījos spēlēt ermoņikas. Un tad pavisam mierīgi — kopā ar citiem muzikantiem — stāvēju, spēlēju un skatījos, kā mana meiča dejo. Viņas simpātijas es tā arī neieguvu, bet, ja nu ne gluži cieņu, tad ievērību gan. Viņa ar mani pat aprunājās un, šķiet, būtu pat dejojusi. Bet es viņu vairs nekad neuzlūdzu. Tagad biju muzikants un stāvēju pāri jebkādam kaislibām... Vismaz ārēji. Dvēsele gan joprojām smeldza. Kurp aizvījies šo meiteņu dzīves ceļš? Nezinu. Laiks mūs izšķīra. Neesmu viņas vairs satīcis.

Pēc tam, kad pašmācības ceļā biju apguvis akordeonu, kopā ar dažiem puīšiem nodibinājām savu ansambli jeb, kā tagad saka, grupu vai blici. Pāris dienu pirms kārtējā baļļuka Līvānos pēkšņi bija pačibējis laikus «nofraktētais» ansamblis. Tomēr ballei vajadzēja notikt. Aprunājos ar citiem pazīstamiem spēlmaņiem, maniem vienaudžiem: «Nu, kas ir, puikas, sanākam kopā! Nospēlējam to ballīti!» Publikai patika. Ballītei Līvānos sekoja daudzas citas. Kā saka, process aizgāja. Spēlējām vienmēr un

AR MIRDZU MARTINSONI.
Izrādē *Viss dārzā*. Tu esi
jauns, skaists, talantīgs.
Skatuve ir visa tava dzīve.
Tava elpa. Un tu nekad
nedomā, ka tas reiz
varētu beigties.

FOTO NO PERSONIĶĀ ARHĪVA

visur, kur vien mūs aicināja un gaidīja. Gadiem ilgi. Reizēm iekļāvos arī dažā labā orķestrī. Ļoti iepatikās man tā mūziķa dzīve. Ballīšu, koncertu gaisotne, publikas atsau-

ciņi. Reiz pabijis uz skatuves un dāsnus aplausus saņēmis, to vairs aizmirst nevarēju un negribēju. Svarīgi bija arī tas, ka varēju nopelnīt tam laikam un manam vecumam normālu naudu. Nelieģšos — pirmie paša pelnītie rubļi ļoti sildīja kabatas.

Tas viss bija jauki. Tomēr mani vecāki domāja (un es viņiem piekritu), ka normālas dzīves veidošanai ir vajadzīgs stabils amats un pamats. Muzikants, spēlmanis — tas tomēr nebija nopietni. Pēc 8. klases absolvēšanas devos uz celtnieku arodskolu. Manam tēvam bija, tā teikt, zelta rokas, un man pašam arī būvēšanās vienmēr patikusi. Starp citu, tas neizslēdza iespēju vēlāk turpināt muzikālo izglītību. Toreiz jaunatnei daudzi ceļi bija vaļā un gaidīja. Par brīvu.»

Slīkņu skaitīšana

Pēc arodskolas absolvēšanas Romualda turpmākais ceļš, kā jau daudziem tā laika jauniešiem, bija saistīts ar padomju armiju. Par obligāto dienestu «krievos» aktierim nu jau pēc tik daudziem gadiem ir galvenokārt ro-

mantiskas atmiņas. Romualds stāsta, ka armijā viņu saukuši par Augustiņu, jo viņš bieži dungojis populāro šļāģerīti *Ak, tu mīlo Augustiņ!*. «Dažas reizes mani pat kādos oficiālos sarakstos bija ierakstījuši kā Augustu Ancānu... Par laimi, dienēju tuvu dzimtenei — galvenokārt Polockā, Baltkrievijā. Biju sapieru karaspēka ūdenslidēju vienībās. Apguvu ļoti eksotiskas un interesantas specialitātes — tanka-amfibijas vadītājs un ūdenslidējs. Šie tanki spēja braukt arī zem ūdens — šķērsot ne pārāk dziļas upes, ezerus. Man tas likās ļoti aizraujoši. Visa mana līdzšinējā dzīve bija pagājusi pie ezeriem, labi peldēju. Taču vairākiem maniem dienesta biedriem klājās smagi. Viņiem vienkārši bija bail no ūdens. Tas arī saprotams, jo daudzi karavīri bija no Kaukāza vai Vidusāzijas. Kalnu, tuksnešu un stepju dēļi tik daudz ūdeņu savā dzīvē redzēja pirmo reizi. Tāpēc nereti notika dažādi negadījumi. Reiz kaujas mācību laikā kādam kaukāzietim ar savu tanku vajadzēja pa braslu zem ūdens šķērsot upi. Taču viņš nobijās. Tieši upes vidū zem ūdens apstājās, turklāt sagrieza tanku šķērsām, draudot noslidēt no brasla. Sekas varēja būt traģiskas. Aiz iestrēgušā tanka apstājās arī citi tanki. Atpakaļgaitā tie nevarēja pabraukt. Tikai tanku periskopi ligojās virs ūdens virsmas kā niedres vējā. Sākās liels uztraukums, bļautīšanās un lamāšanās ar mātes vārdu piesaukšanu. Pieāķējām trosi un kaut kā izvilcām to nelaimīgo mašīnu ar visu pamatīgi nobijušos apkalpi.

Vispār ūdenslidēja «septi» man ļoti patika. Ūdeņi mani kopš bērnības vienmēr ir vilinājuši. Zemūdens valstība ir ļoti dīvaina un skaista. Pat seklā ezerā vai upē, ienirstot tikai dažus metrus zem ūdens, paveras pavisam cits skats uz pasauli. Klusums, miers, viss notiek it kā palēnināti... Cita realitāte. Gribas tajā pavadīt pēc iespējas vairāk laika.

Vēlāk — pēc gadiem — savas ilgas pēc ūdeņiem un niršanas varēju piepildīt, kad filmējos Rīgas kinostudijas

Reiz atradies uz skatuves un dāsnus aplausus saņēmis, to vairs aizmirst nevarēju un negribēju.

lentē *Zem apgāztā mēness*. Es spēleju zvejas kuģa stūrmani, kam daudz jābūt kadrā, bet maz jārunā. Uzņemšana notika uz īsta kuģa. Kinoekspedīcijā devāmies uz Atlantijas okeānu. Peldēšanu un niršanu okeāna viļņos nevar salīdzināt ne ar ko citu. Paldies nu jau mūžībā aizgājušajam kinorežisoram Ērikam Lācim, kas man uzticēja Stūrmani.

Tomēr ūdenslidēja darbs nozīmē arī dažādu nepatīkamu, riskantu darbu veikšanu. Slīcēju glābšana, kaut trauksmaina un riskanta, piešķīra dzīvei jēgu un darbam motivāciju, palīdzēja pārvarēt dienesta grūtības. Jaunam cilvēkam, kura personība tikai veidojas, tas ir ļoti būtiski — es, lūk, cilvēkam dzīvību izglābu! No dzelmes izvilku! Varonis esmu! Patīkamas domas, pie kurām pakavē-

ties smagos brīžos. Vai padīzotos meiteņu priekšā. Piņķerīga bija daudzu un dažādu ūdeņos iemestu vai iekritušu priekšmetu un mantu meklēšana. Bieži vien vajadzēja izpalīdzēt milicijai un vandīties pa dūņām, lai atrastu noziedznieku dzelmē iemestos ieročus. Arī tas sniedza gandarījumu.

Toties ļoti nepatīkama bija sliķoņu meklēšana un atrašana. Vismaz sākumā. Kamēr pieradu. Īpaši drūmas atmiņas palikušas par pirmo reizi. Pie ezera vasaras dienā bija pazudusi jauna sieviete. It kā gājusi peldēties. Pēc tuvinieku saceltās trauksmes sākās meklēšana. No ezera dzīlēm es to meiču arī izvilku. Protams, par vēlu. Viņa bija ļoti skaista. Gari melni mati, kuros iepinušās aļģes un dūņas. Saules spožajā gaismā viņa šķita kā no pasakām un teikām izkāpusi un aizmigusi nāra. Kamēr tika kārtotas dažādas formalitātes, viņa turpat zālē vien dusēja, kamēr kāds sliķoni apsedza... Iegāju krūmos un izvēmos. Drīz ieradās nosliķušās vecāki un radi. Pārdzīvoja, pārmeta, ka glābēji vilcinājušies... Viņas māte metās man virsū un sāka sist... Laiku pa laikam vajadzēja zvejot no upēm, ezeriem un diķiem apgrauztus, dūņām, aļģēm, dēlēm, gliemežiem, vēzišiem un sazin ko vēl aplīpušus nelaimīgos. Galvenokārt jauniešus. Nelaimes gadījumi bija tradicionāli banāli. Vasarā ūdeņi vilina, bet izprieceas pie dabas krūts parasti papildina alkohola lietošana. Un tad jau, kā mēdz teikt, jūra līdz ceļiem un... Nācās noskatīties arī tuvinieku ciešanās un izmisumā, dzirdēt viņu pārmetumus, lāstus, vaimanas.

Tas ļoti nomāca. Turklāt pirmo izvilkto sliķoni palīkam redzēju arī sapņos. Reizēm viņa mani pašu pūlējās ievilkāt dziļāk dzelmē, nosmacēt ar dūņām, žņaudza. Pēc šiem murgiņiem pamodos nosvīdis slapjš un ilgi nevarēju aizmigt. Tādēļ ar prieku gaidīju dienesta termiņa beigas. No iespējas palikt virsdienestā atteicos.

Vēl viens sapnis mani dienesta laikā bieži apciemoja. Par laimi, tas bija gaišs, skaists sapnis un atspoguļoja īstenībā izdzīvotus notikumus. Kad vēl biju mazs zēns, viens no maniem onkuļiem ar laivu brauca vizināt meitenes. Dažkārt arī mani paņēma līdzī. Viņam bija laba balss. Onkulis meitenes bieži iepriecināja ar dziedāšanu. Kā jau dabā un vēl uz ezera — skanēja tālu un dzidri. Vasaras dūmakainie vakari, koku galotnes zeltījošs saulriets, ūdensrozēs, meitenes, ezera vilniņu klusās čalas... Ak Dievs, cik tas bija skaisti! Kā sapnī. Un dienesta laikā

īstenība kļuva par sapņiem, ko bieži redzēju. No rīta pamodies, es sev svēti solīju — pēc dienesta iešu mācīties uz Rīgu, uz Konservatoriju — par dziedātāju.»

«Liriska» atkāpe

Mūsu sarunas laikā kafejnīcā kopā ar vīru ienāk aktīve Māra Zvaigzne. Viņa priecājas, ieraugot Romualdu, un uz brīdi iesaistās sarunā. «Kopā ar Romīti (Māra to izrunā ļoti miļi) mēs esam spēlējuši daudzās izrādēs. Īpaši jauka mūsu sadarbība bija Paula Putniņa *Uzticības salda-
jā nastā*. Romis tolaik populārajā izrādē spēlēja ideālistu

Bērtulsonu. Es tēloju viņa kaimiņa Dzērvēna pameitu. Romis ir ļoti miļš, jauks, atsaucīgs, sirsnīgs partneris un cilvēks. Nu īsts miera Mika, ne skatoties uz savu «prāvo būdu» un cietajām, celtnieka darbā iegūtajām dūrēm. Taču Romītis var būt arī ļoti atraktīvs. Liels šķelmis. Tad viņš ir spējīgs pastrādāt gandrīz vai varoņdarbus. Reiz mums bija mazs bohēmisks saiets kādā tuvu draugu dzīvoklī. Tik vēlā ziemas nakts stundā uz mājām nevienam vairs negribējās iet. Turklāt kājas arī vairs lāgā negribēja klausīt... Taču dzīvoklītis bija šaurs, mēbeļu maz. Tomēr uz grīdas izklātiem matračiem un segām Romītis nu neparko negribēja gulēt. Kamēr pārējie apsprieda dažādus variantus un vēl šo to iemalkoja, Romītis ātri un apbrīnojami veiksmīgi ielocīja savu gandrīz divmetrīgo augumu tobrīd brīvajā bērnu gultiņā. Un tur saldi nočučeja līdz pat priekšpusdienai... Palaikam kājiņa vai rociņa gan caur redelītēm tika

izstiepta un nokarājās līdz pat grīdai, bet nākamajā dienā mēģinājumā Romītis bija kā «štoks». Garīgi un fiziski mundrs,» mēs izsmejamies no sirds, un saruna — klau, kur tad mēs palikām! — atkal turpinās.

Tev jādzied Rīgā, Operā...

Likumsakarīgi, ka pēc dienesta Romualds dodas uz Rīgu. Lai iegūtu pilnu vidējo izglītību, mācās vakarskolā, dzied vīru korī, bet pa dienu strādā par celtnieku. Divus gadus jaunais censonis studē toreizējā Latvijas Valsts konservatorijā. «Taču manu balsi bišķi sabojāja. Dziedātāja perspektīvas bija neskaidras un nedrošas, un es, paklausījis ieteikumiem, ļāvos citam vilinājumam — teātrim. Aizgāju pie Arnolda Liniņa un Ainas Matīsas. Vispirms uz Tautas kinoaktieru studiju, pēc tam uz Dailes

PAR SPĪTI VISAM. Romītis vienmēr bijis garīgi un fiziski mundrs.

FOTO NO PERSONĪGĀ ARHĪVA

teātra jau tolaik leģendāro 5. studiju. Mani kursa biedri bija Mirdza Martinsone, Elita Krastiņa, Akvelīna Līvmane, Ivars Kalniņš, Jānis Paukštello, Kārlis Auškāps, Bērtulis Pizičs un vēl, un vēl. Bez viņiem daudzas mūsu teātra un kino vēstures lappuses būtu baltas. Es nenožēloju neko. Te — Dailes teātri — pēc 5. studijas absolvēšanas es spēlēju daudzas skaistas lomas un biju gandarīts, pat laimīgs.»

Tie patiesi ir Arnolda Liniņa «zvaigžņu gadi». Kopā ar kolēģiem, domubiedriem — Ainu Matisu, Juri Karsonu, Ilmāru Blumbergu, Modri Tenisonu, Baibu Puzinu un, protams, talantīgajiem Dailes teātra aktieriem top daudzas izcilas, populāras izrādes. Romualds dedzīgi stāsta par to laiku, kad lielas un mazas lomas spēlējis daudzos iestudējumos — V. Šekspīra *Ričardā III*, A. Dripes *Pēdējā barjerā*, H. Ibsena *Brandā*, R. Blaumaņa *Isā pamācībā milēšanā*, A. Čehova *Kaijā*, F. Bruknera *Elizabetē, Anglijas karalienē*, E. Līva *Velnakaula diviņos* (šajā izrādē atveidota viena no vismīļākajām lomām — Kaspars), Raiņa *Jāzepā un viņa brāļos* un vēl, un vēl...

Kautiņš krogā Rostoka

Daudz skaistu un interesantu atmiņu aktierim ir par viņa kolēģiem. Ar tiem gan mākslā, gan dzīvē kopā ir apēsti vairāki pudi sāls. «Ar partneriem man ir ļoti laimējies. Man bija laime un gods būt kopā ar dzīvām leģendām — Lilitu Bērziņu, Almu Ābeli, Irmu Laivu, Mildu Klētnieci, Viju Artmani, Artūru Dimiteru, Valentīnu Skulmi, Hariju Liepiņu, Eduardu Pāvulu un vēl, un vēl...

Protams, studiju gados mācības mijās ar šņabja dzeršanu un meitās iešanu. Bijām lepmi, ka mūsu «bohēmu» ar savu klātbūtni pagodināja arī lielie meistari. Reiz kopā ar kursa biedriem Jāni Paukštello, Aivaru Bogdanoviču svinējām kādu pirmizrādi. Mums pievienojās Valentīns Skulme. Vēlā vakara stundā visi devāmies uz tolaik populāro *Rostoku* tagadējā Tērbatas ielā. Pašlaik tur atrodas kāds no daudzajiem modes preču veikaliem. Iespiedām pazīstamajam šveicaram sauļā dažus saņurcītus trīnišus un iekļuvām kārotajā «oāzē». Krogs patiesi bija pilns. Nedēļas nogale. Publika raibu raibā. Jau krietni iesilusi un agresīva. Arī Jūrskolas kursanti, kuri tur savas jaunības dēļ nemaz nedrīkstēja atrasties. Bet jau pielējušies un meklē kašķi. Arī Skulme jau bija «kondīcijā». Mēs nokāpām pagraba zālē pameklēt brīvu galdiņu, bet viņu atstājām atstutējušos pret bāra leti. Kamēr atradām, kamēr atkal uzkāpām augšā... Skatāmies, Skulmes vairs nav... Šveicars dikti uztraukts: «Nu būs klope. Jūrskolas čaļi Skulmi nupat izrāva ārā...» Izskrienam uz ielas, redzam — jā, trauslo, apgaroto Skulmi jūrnieki ielenkuši ciešā lokā un piespieduši pie kroga sienas. Siksnu sprādzes viņu rokās draudīgi spīd... Tad Aivars (bet viņš allaž bijis stiprāks par mani) vienu no lecīgajiem zeņķiem kā sagrāba aiz jostas, kā pacēla gaisā... Visi tūlīt pazuda! Bet šveicars pie durvīm, to visu noskatījies, kā gailis kliedz

pa visu ielu: «Dailes teātris atnāca, ieraudzīja un, kā vienmēr, uzvarēja!»

«Dziļumbumba» Dimiteram

Interesanta bija sadarbība ar Artūru Dimiteru. Ļoti talantīgs, inteligents aktieris. Iejūtīgs, elastīgs partneris. Bet viņš bija arī prasīgs, «ākīgs». Dimiteram ļoti patika izplānot un realizēt dažādas psiholoģiskas provokācijas, ar kuru palīdzību viņš pārbaudīja kolēģu (īpaši jauno) improvizācijas spējas, psiholoģisko reakciju, nervu izturību un emocionālo sāpju sliekšni. Sadzīvē ar to vēl kaut kā varēja tikt galā, bet uz skatuves no Dimitera pat ļoti vajadzēja piesargāties un uzmanīties. Viņam bija savi «knifi», labi «atstrādāti» un viltīgi gājieni, kurus nezinot un nenojaušot, varēja smagi iekrist.

Visvairāk ar Dimiteru kopā spēlējām izrādē *Uzticības saldā nasta*. Dimis tēloja manu kaimiņu. Mums bija kopīgas iedzeršanas skats, kurā kaimiņš ierodas ar savu grādīgā dzēriena pudeli. Protams, tas ir tikai rekvizīts. Alkohola vietā parasti pudelēs ielej limonādi vai tēju. Tomēr vienu reizi Dimis pudelē bija ielējis kaut ko ļoti stipru. Turklāt viltīgi atšķaidītu. Alkohola garšu nemaz nevarēja manīt. Es tad nu tā kārtīgi pāris reižu ierāvu. Pēkšņi jūtu, ka mani pārņem karstums (labs dzēriens bija, gāja kā uguns pa dzīslām) un apreibst galva. Jūtu — mēle tūlīt sāks mežģīties. «Kaimiņš» ieinteresēti mani vēro. Es ievēlu elpu un koncentrējos. Bet Dimis vēl nekaunīgi jautā: «Nu, khe, khe, kā tad garšo? Vai gana stiprs?» Es tad arī

Bieži vien vajadzēja izpalīdzēt milicijai un vandīties pa dūņām, lai atrastu noziedznieku dzelmē iemestos ieročus

atbildēju: «Gana stiprs! Bet riebīgs un smirdīgs pēc velna!» Tomēr tā nebija no manām labākajām izrādēm, tāpēc nolēmu atspēlēties. Pirms kārtējās izrādes aprunājos ar pazīstamu bārmēni. Viņš sagatavoja labi stipru kokteili — īstu «dziļumbumbu». Izrādes laikā es «kaimiņa» pudeli veikli apmainīju pret savējo. Dimis neko nemanīja un ātri «izplāva» apmēram pusi. Kad viņš atjēdzās, bija par vēlu. Smagi vīram gāja. Mēle lāgā negribēja klausīt. Uzkodas viņa acu priekšā, par spīti, ātri apēdu. Izrādi noskatīties pēkšņi bija atnākusi arī Dimitera sieva. Un viņai — atšķirībā no publikas vairākuma — bija ass un trenēts skatiens. Kā vanagam. Tūlīt pēc izrādes, turpat teātri, Dimiters no Artmanes dabūja kārtīgu sutu. Par dzeršanu darba laikā un necieņu pret skatītājiem. Lielais šķelmis pats šoreiz bija iekritis, un viņa aizbildinājumiem neviens neticēja. Tomēr man Dimiters vēlāk nekad neko nepārmeta.»■

Romualda Ancāna atmiņas par izcilajām skatuves un ekrāna zvaigznēm Viju Artmani, Lilitu Bērziņu, Olgu Dreģi, par viņa nepiepildīto mīlestību un kino gaitās piedzīvoto lasiet nākamajā *Patiesās Dzīves* numurā.

Romīša teatrālie piedzīvojumi

LAIMĪGS PĀRPRATUMS.
Akvelīna kādu laiku uz mani
skatījās — nu, tā savādāk.
Bet varbūt man tikai tā šķita.

«Ar partneriem, kolēģiem un režisoriem man ir ļoti un smagi laimējies,» Romualds Ancāns saka un īpaši uzsver vārdu «smagi». Visi dzīvē sastaptie cilvēki ir bijuši skaisti, talantīgi, gudri un katrs kaut ko Romīša dvēselē atstājis. Ko nu kurš pratis. Lai Romītis nekad nebūtu vientuļš.

VIESTURS AVOTS

(Turpinājums. Sākums *Ūdenslidējs Romītis nepadodas* žurnāla iepriekšējā numurā.)

Aktieris īpaši piemin nu jau mūžībā aizgājušo Arnoldu Liniņu, kura režijās tēlotas vismiļākās lomas. Liniņš esot bijis stingrs, prasīgs un vienlaikus iecienīgs pedagogs. Tomēr Romīša attiecības ar Dailes teātra toreizējo administratīvo un māksliniecisko vadību nemaz tik idilliskas nav bijušas. Par to liecina arī ieraksti aktiera personiskajā lietā. Tajā atro-

dams arī izrāžu vadītājas ziņojums teātra direktoram «par *Induļa un Ārijas* mēģinājumā radušos konfliktu starp A. Liniņu un R. Ancānu, Mindauga lomas tēlotāju». Režisors aktierim pārmetis, ka viņš pēc pusgadu (!) ilga mēģinājumu procesa joprojām nezina lomas tekstu. Aktieris pametis mēģinājumu. Turpat arī Romīša rakstītais atlūgums. Bijuši arī citi pārkāpumi. Par trīs dienas ilgu darba kavējumu bez attaisnojoša iemesla direkcija tikpat daudz «atvilкуси» no aktiera R. Ancāna atvaļinājuma. Kas pie tā visa vainojams? Bohēma un «zaļais pūķis»?

«Ak, nu tur viss bija kopā,» Romītis smaida, «zaļais

pūķis, meitenes, teātris, kino — katrs vilka uz savu pusi. Turklāt es, kā jau daudzi aktieri, esmu ļoti emocionāls un, kaut gan tā «būda» man tāda prāva, ātri aizsvilstos un visu pārāk stipri un nopietni ņemu galvā. Tāds man «karakteris!» Turklāt jaunībā bieži vien nesapratu, ka daudzi cilvēki man vēl tikai to labāko. Iecirtos, un viss! Ir tādi cilvēki, kas vienkārši ņem un iecērtas. Tāds raksturs. Es arī jaunībā tāds bieži biju. Vairāk nekā vajadzēja. Turklāt nereti arī pašlepnums traucēja pieņemt labi domātus padomus. Nu jau gan laiks visu ir nolīcis savās vietās.

Līdzīgas situācijas man ar Arnoldu Liniņu radās vairākkārt. Viņš posās iestudēt Egona Līva *Velnakaula dvīņus*. Man bija paredzēta galvenā loma. Es turpreti ļoti gribēju braukt uz Tallinu filmēties kādā igauņu kostimlētē. Aktieru algas tolaik (ja nebija titula) nebija dižas, toties ki-

no maksāja normāli. Mani ļoti vilināja Gauņu apsolītais honorārs un iespēja komfortablos apstākļos padzīvot Tallinā. Man ar Liniņu bija asa saruna. «Abas puses» nonāca līdz kliegšanai un savstarpējiem apvainojumiem. Gandrīz sakāvamies. Tad Liniņš teica: «Vai tiešām tu naudas un komforta dēļ esi gatavs atteikties no *Velnakaula dvīņiem* — tik interesanta un skaista materiāla, kas stāsta par mūsu tautas vēsturi? Nu nevar taču pilnīgi visu nopirkt! Nekur nepazudīs kino un lielais rublis. Būs tev vēl citas filmas un čaukstošie rubliši!» Liniņam izdevās mani pierunāt. Viņam izrādījās taisnība. *Velnakaula dvīņos* es nospēlēju vienu no skaistākajām sava mūža lomām — Kasparu. Arī kino man patiešām sekoja daudz citu lomu.»

Atkāpe. Kafija ar Paukštello

Pie mūsu galdiņa Dailes teātra kafejnīcā pienāk Romuļa kursa biedrs un ilggadējais kolēģis Jānis Paukštello. Abi draudzīgi apsveicinās. Vaicāju Jānim, vai viņš neatceras kādu interesantu epizodi no abu kopīgās radošās pagātnes. Jānis labu brīdi skatās uz Ancānu un tad saka: «Teātrī un īpaši kino piedzīvotas daudzas patiesi «vētrainas» epizodes. Romka ir ļoti labestīgs. Taču reizēm viņš ir spējīgs uz dažādiem interesantiem gājieniem. Turklāt ne vienmēr var saprast, vai tie ir spīdoša improvizācija vai mērķtiecīgi realizēta iecere. (Ancāns smaida.) Bet vēl jau nav pienācis laiks visu stāstīt. Mums ar Romualdu bija laba, interesanta sadarbība *Nepabeigto vakariņu* filmēšanā, kurā Romka spēlēja kriminālpolicijas izmeklētāju Martinu Beku. Kādu citu «trilleri» uzņēma laukos, vasarā. Tveicīga Latvijas vasara. Pļaujas laiks. Zvaigznēm nosētas debesis, siena šķūniši, sienāži čīgā, meitenes, šņabitis, lomas ne pārāk sarežģītas, kabatās bišķi skanošais. Nolēmām, ka te vēl mazliet pakavēsimies, tikai sīdināsim ģimenes. Mobilo tolaik vēl nebija. Rakstīsim sevām vēstules! Katrs izdomāja savu aizbildinājumu. Rakstījām, cik ļoti mīlam, nevaram bez viņām dzīvot, diemžēl darbs... Tikai, kā tas dzīvē reizēm notiek... sajaucām aploksnas. Mana pirmā sieva Akvelīna saņēma vēstuli ar Ancāna atzišanos mīlestībā, bet Romiņa sieva Anna varēja lasīt manus mīlas apliecinājumus. Pēc tam vēl ilgi mums visiem bija... viela pārdomām.»

«Jā, jā,» piebilst Romiņš, «pārdomas mums visiem bija interesantas. Akvelīna Līvmane pēc tam kādu laiku uz mani skatījās — nu, tā savādāk. Brīžiem pat likās, ka viņas acis, mani ieraugot, tā kā iemirdzējās, tā kā kļuva gaišākas. Bet varbūt man tikai tā šķita.»

«Romka, atceries, kā tev un Uldim Vazdikam gāja *Nepabeigtajās vakariņās*,» Jānis iesaucas, «tur ar Jānim Streičam likās, ka jūsu skatienam pietrūkst mirdzuma...»

«Tā bija gan. Jūrmalā bija jāfilmē epizodes, šķiet, boulinga zālē. Taču iepriekšējā vakarā mēs ar Uldi bijām tā kārtīgi «pasēdējuši» un parunājuši par dzīvi. Nākamajā rītā uz filmēšanu gan atbraucām laikus, bet ar dikti sliktu pašsajūtu, samiegojušies, aiztūkušām acīm un bez jebkāda entuziasma. Bet Streičs jau allaž bijis godīgs un kārtīgs. Viņam nekādas aizdomas par mūsu miegainā izskata patiesa-

Reiz, šķiet, pēc kādas pirmizrādes pamanīju, ka Artmane stūrī pie vīna glāzes un kafijas tases sēž viena pati...

jiem cēloņiem nerodas. Streičs tikai labu brīdi mūs cieši vēro un tad saka: «Kaut kas ar jums tomēr nav kārtībā. Tie skatieni jums tādi pavisam blāvi! Tas nekam neder! Tuvplānos briesmīgi izskatīsies! Bet vai pie grimētājas jau bijāt?» Atbildam: «Bijām, bijām...» Bet Streičs neatlaižas: «Grimētājai šodien ļoti daudz darba, un viņa jūs nebūs paguvusi kārtīgi izdaiļot. Nu labi, vēl viena pauze, bet jūs pa to laiku vēlreiz aizejiet pie grimētājas un pasakiet, ka jūsu abu acīm ir vajadzīgs mirdzums. Saprotiet, mirdzums!» Mēs laiku velti netērējam. Dodamies nevis pie grimētājas, bet uz tuvējo bufeti — turpat aiz stūra. Kārtīgi salāpāmies, iedzeram kafiju, uzkožam. Atgriežamies uzņemšanas laukumā. Streičs uz mums paskatās un pats sāk starot: «Nu, re! Ne velti saka — Rīgas kinostudija ir viena no labākajām Padomju Savienībā. Mūsu grima māksliniece tomēr ir zelts, ne cilvēks! Pirmīt jūs abi ar Uldi pēc tādiem švabramiem izskatījāties. Bet tagad! Pavisam citi vīri! Nu ja, kad to izskatu «uzprišina», tad jau arī dvēsele mobilizējas un savāc spēku. Sākam filmēšanu!»

«Cik dzīve tomēr ir sarežģīta...»

Jānis Paukštello aizsteidzas uz izrādi *Zemes nodoklis*, bet Romualds turpina kavēties atmiņās: «Ar Viju Artmani vienmēr bija labi, interesanti, bet ne viegli strādāt. Viņa allaž bija ļoti prasīga ne vien pret sevi, bet arī pret kolēģiem. Bet dzīvē man ar Viju maz iznāca parunāties. Kaut reizēm ļoti gribējās. Viņa jau arī sev nevienu tā isti nelaida klāt — skatuves un ekrāna karaliene, teātra pirmā dāma ar visām no tā izrietošajām sekām. Vienmēr eleganta, mazliet monumentāla, ar vēsi laipnu dežūrsmaidu. Vienmēr aizņemta, kārtojot nebeidzamos sabiedriskos pienākumus. Korekta kā anglis, kā teica kādā lugā. Reizēm vēroju mūsu Viju Fricevnu televīzijas ekrānā un kļuva vai žēl — viņai taču stundām ilgi bija jāsež daudzu un dažādu komiteju prezidijos un sapulcēs, jāklausa pilnīgi bezjēdzīgas runas, kam neviens neticēja. Viņa taču tur pat nosnausties nedrīkstēja.

Esot gan tādi cilvēki, kuri varot gulēt ar atvērtām acīm. Varbūt Vija arī prata gulēt ar vaļējām acīm? Ej nu zini. Esmu par Artmani dzirdējis daudz negatīva — ka uz viņas sirdsapziņas esot šis un tas, un vēl kaut kas. Iespējams. Bet kuram tad tā sirdsapziņa ir pilnīgi tīra? Katram skapī ir kāds skelets. Ja kāds teic, ka viņam nav, tam to skeletu ir vēl vairāk...

Reiz kādā saviesīgā vakarā, šķiet, pēc kādas pirmizrādes, pamanīju, ka Artmane stūrī pie viņa glāzes un kafijas tases sēž viena pati. Visapkārt jautras čalas, visi mazliet ie-reibuši — kā jau atpūšoties pēc labi padarīta darba. Bet viņa viena. Nu, es domāju, jāiet parunāties, nav labi, ka cilvēks tā iegrimis drūmās domās svētku reizē. Iemetu simt gramu, tā teikt, dūšai. Piegāju klāt, apsēdos. Pat neatceros, par ko un kā sākām runāt. Bet viņa pēkšņi tā atkusa... Tā ļoti miļi pasmaidīja un sāka runāt siltā balsī... «Romīti, cik man tomēr tā dzīve ir sarežģīta...» Un tikai tad man pielēca. Patiesībā Artmane bija ļoti nogurusi un ļoti vientuļa. Lielā māksliniece daudziem cilvēkiem bija tikai lietu kārtotāja, bīdītāja, dažādu «degošu» problēmu atrisinātāja. Kā ātrā palīdzība vai ugunsdzēsēju brigāde. Ka Vijai pašai kaut kas varētu sāpēt vai būt vajadzīgs — par to daudzi pat neiedomājās. Tāpēc jau vēlāk viņai radās veselības problēmas, insulti... Tā mēs vēl toreiz runājām, un Artmane man pat roku noglāstīja un atkal teica: «Romīti...» Bet tad kāds pie mums pienāca un Artmane acumirkli pārvērtās. Roku no manis atrāva. Atkal tas dzedri laipnais smaids, it kā viņa mūs visus vērotu no citas planētas. Nu ja, liela aktrise! Taču man vienmēr licies, ka Artmane tomēr ļoti labi visu redz, dzird, saprot, turklāt vēl arī nojauš, ko citi par viņu domā. Un bieži vien, ņemot vērā Vijas sabiedrisko rosiņu pa, kā mēdz teikt, partijas, miera aizstāvēšanas un daudzām citām «linijām», nekādas labās vis tās domas nebija. Taču, reiz izvēlējusies, viņa ar augsti paceltu galvu, istā karalienes gaitā to ceļu arī gāja. Tieši tāpēc tas daudzus cilvēkus ērcināja vēl vairāk un tikai vairoja Artmanes ne-labvēļu skaitu. Un par visu to — par slavu un tituliem — Vija arī samaksāja. Man liekas, ka māksliniece bija ļoti vientuļa. Arī privātajā dzīvē Artmane neklājās viegli. Toreiz teātrī mēs to vairāk nojautām, nekā zinājām. Tagad Artmane pati šīs sāpes ir izteikusi savā grāmatā, tagad par to var runāt. Man ļoti nepatika, ka tūlīt pēc Latvijas neatkarības atjaunošanas Artmanes veikumu mākslā pūlējās noliegt, lielākoties, politisku motīvu dēļ. Par laimi, tagad Vijas darbs ir pienācīgi novērtēts.»

Lielā Lilita

Liktenis Romuāldam sniedza iespēju strādāt kopā arī ar leģendāro Lilitu Bērziņu, izcilu aktrisi un tikpat izcilu konjunktūristi. Laiki un iekārtas mainās, bet Bērziņa vienmēr bija «favorā». Vienmēr ar ordeņiem, prēmijām un nosaukumiem apkrauta. PSRS Sociālistiskā Darba Varone. Septiņi Ļeņina ordeņi. Nu kam vienam cilvēkam tik daudz? Turklāt sadzīvē bijusi kapriža un augstprātīga. Teātra frizieres no Bērziņas tā baidījušās, ka nervu zāles dzērušas. Romuālds pēc ilgas pauzes saka: «Jā, arī es par Lilitu Bērziņu esmu daudz visādu runu dzirdējis. Arī to nu jau leģendāro stāstu, kā viņa Hariju Liepiņu par leģionāru

dziesmu dziedāšanu LKP CK denuncējusi. Taču man par Bērziņu ir tikai vislabākās atmiņas. Citiem cilvēkiem ir citas atmiņas, baumas, minējumi. Tās ir viņu versijas.

Ar Lilitu Bērziņu kā partneri pirmo reizi ciešāka saikne man bija igauņu dramaturga Enna Vetemā lugas *Rožu dārzs* inscenējumā. Bail man no Bērziņas nebija, bet bijība un trīsas nenoliedzami bija... Taču Lielā Lilita mēģinājumu strādāja tik pašreizējīgi, ka uztraukums izgaisa. Atceros, ka reiz uz kādu mēģinājumu ieradās taisnā ceļā no kāda saieta. Bijām dzēruši labu konjaku, un man bija labs «štimings». Drusku par daudz aizrāvos. Satvēru mākslinieci aiz rokas, vilku sev klāt un «rāvu vaļā» tekstu. Bērziņa gan man atbild, tomēr vienlaikus arvien noteiktāk pūlas no manis atsavināties. Bet es nelaizu. Tikai satveru aizvien ciešāk. Visbeidzot viņa griez galvu no manis prom — gan uz vienu, gan uz otru pusi. Beigās kaut kā tā divaini atliecas un izlokās — gandrīz kā akrobāte — savam cienījamam vecumam un titulam neraksturīgā pozā. Tā nu ņēmāmies labu laiku. Bet režisors tikai saka, ka vajag vēl labāk, un liek atkārtot...

Pēc mēģinājuma Lielā Lilita režisoram savā it kā dziedošajā intonācijā bija teikusi: «Es vienmēr esmu centusies saprast jaunatni. Es pati biju jauna un daudz ko esmu redzējusi un izbaudījusi. Romītis šodien tik labi mēģināja — tik jūtīgs, tik iedvesmots. Bet... Ziniet, biedri režisor...» To «biedri» viņa mācēja pateikt tā īpaši cildeni. «Man jau pašai ar konjaks ļoti garšo. Bet es tomēr labāk iemalkoju Melno balzamu. Pasakiet, lūdzu, Romītim, lai viņš kaut vai piparmētru stiklenītes zem mēles paliek. Ziniet, biedri režisor, es gandrīz nemaz paelpot nevarēju... Biedrs Romītis tikai velk mani sev klāt un... (viņa turpina vēl dziedošāk) tikai smaržo un smaržo pēc konjaka. Varbūt, lai biedrs Romītis labāk dzer balzamu. Balzams tomēr smaržo pēc zālitēm, pēc vērmelītēm...» Pauze. Māksliniece kaut ko pārdomā. Tad, it kā atgīdusies, turpina: «Bet biedrs Romītis vēl tik jauns. Aldziņa lai varēja būt lielāka. Nu ja, bērni grib ēst, sieviņa grib ēst, biedrs Romītis arī grib ēst. Njā... bet mūsu lielajai dzimtenei arī nav viegli. Visādi kara kurinātāji to apdraud. Mūsu dzimtenei ir jāsargā miers. Lai biedram Romītim arī nekad nevajadzētu iet karā. Tāpēc jau tās algas nevar būt tik lielas, kā gribētos. Pasakiet, lūdzu, biedram Romītim, ka es viņam nopirkšu stiklenītes.»

Jēzus! Kad režisors man to atstāstīja — mani pāršalca karstuma un aukstuma viļņi. Lūdzu režisoram pateikt māksliniecei, ka labošos. Centos arī. Vismaz tad, ja zināju, ka būs jāstrādā kopā ar Lielo Lilitu. Tikai vēlāk uzzināju, ka savulaik Lilitas Bērziņas dzīvē bijusi liela personiska drāma. Viņas vīrs un meitas tēvs, pirms kara pazīstamais Dailes teātra aktieris Jānis Priede, par dzeršanu atlaists no darba. Lilita gadiem ilgi par viņu gādājusi. Varbūt tāpēc māksliniecei bija tāda — «alerģiska» reakcija pret pārmērigu alkohola lietošanu. Kaut tiku manijis, ka šampanieti vai balzamu viņa tomēr mazliet iemalkoja.»

Ar Lilitu Bērziņu Romuālds ticies arī filmā *Limuzīns Jāņu nakts krāsā*. «Bērziņa tad jau smagi slimoja. Uz konkrētu ainu uzņemšanu mākslinieci no Rīgas atveda ar mašīnu un atkal aizveda. Ļoti sirsnīga, strādīga un tomēr cildeni atturīga. Viņai ļoti patika improvizācija. Viena no

SARUNA BEZ VĀRDIEM.
Romualds un Lilita Bērziņa.
Biedri Romīti, pārāk dziļi mēs
otrā cilvēkā neredzam nekad,
bet pienāks laiks, un tu mani
saprātīsi labāk.

FOTO NO PERSONĪGĀ ARHĪVA

viņas mūža pēdējām lielajām lomām bija muižniece Berežkova — I. Gončarova *Kraujā*. Atceros, ka aizkulisēs redzēju mākslinieci pirms viņas uznācieniem. Gadu nastas saliekta, sāpju nomocīta un nogurdināta sirma kundze, turklāt — jā, tas nu gan viņai bija raksturīgs — vienmēr aizdomīgu skatienu. Tajā, šķiet, bija it kā pāridarījuma sajūta, it kā pašas vainas apziņa. Un tad — uznāciens... Viņa izslējās, pāris metru starmēšu spožajā lokā... Un publika aizturēja elpu — ar savu klātbūtni vien aktrise aizpildīja visu Dailes teātra Lielo zāli. Lielā Lilita. No viņas strāvoja ci-

labākas un skaistākas, pasaules enerģija un spožums. Daile un Spēks.

Es domāju, ar to Lilita «izpirka» visu to, ko viņai pārmeta — brīvās Latvijas ideālu un cerību aizmiršanu, komunistu piešķirtos titulus un ordeņus. Sadzīvē Lilita bija pieticīga. Tik vien viņai bija, kā valsts piešķirts neliels dzīvoklis ar ērtībām. Pat «dāčas» māksliniecei nebija. Runāja gan, ka mazdēlam (juristam Edgaram Vācietim — V. A.) jauno *Volgu* esot nopirkusi. Nu jā, tā tolaik maksāja bargu naudu. Šķiet, ka viņa arī bija diezgan vienkārša. Jā, Lilitai bija meita, mazdēls. Taču daudzi cilvēki no viņas vairījās, pat baidījās. Ja nu kaut kas «nepareizs» tiek pateikts un Lilita ziņo, kur pienākas...»

Kā zilonis trauku veikalā

Savulaik Romualda partneres teātrī un kino bijušas daudzas skaistas sievietes. Mirdza Martinsone, Anita Grūbe, Ingrida Andriņa, Elita Krastiņa, Olga Dreģe, Regīna Razuma, Agnese Zeltiņa... Romualds pasmaida un saka — raibajā dzīvē esot gājis visādi. Reizēm arī nodarīts pāri ģimenei, par ko tagad viņš lūdzot piedošanu. Tomēr vēl neesot pienācis laiks par visu stāstīt. Tā varot nodarīt pāri ci-

tām sievietēm. Tā nebūtu īsta Latgales vīra cieņīga rīcība, viņš saka. «Kādreiz man ļoti patika Ingrida Andriņa. Es viņu sapņaini vēroju jau *Vella kalpu* uzņemšanā, kad spēlēja epizodes. Viņa man šķita drusku ne no šīs pasaules. Tāda smalka, trausla, «lelliga» un «cimperlīga». Ingridas klātbūtnē ar savām sastrādātajām rokām es sev likos kā zilonis porcelāna trauku veikalā. Liktenis mūs ciešāk sveda kopā *Nepabeigtās vakariņās*. Tur viņa spēlēja manu māsu — ļoti daiļu un ļoti negantu baronesi. Kādā epizodē bija paredzēts, ka man jāuzliek plauksta uz baroneses gurna. Bet es ar savu plato plaukstu tā kārtīgi uzšāvu pa Andriņas skulpturālo dibenu. Tad nu gan viņa bija pārsteigta. Vēl ilgi un dikti vibrēja — no blondo šķipsnu galiņiem līdz papēžiem. Ar to arī visa ilgošanās beidzās. Bet to epizodi filmā iekļāva. Vēl tagad labi izskatās.

Ļoti vilinoša bija Olga Dreģe. Piens un asinis! Bet nu nekad neko un nekādi — ni un ni! Pat draudzīgu amizēšanos ne. Gluži kā viņas vēsturniece Dagnija *Limuzīnā*. Reiz,

Es jau gribēju atvainoties... Bet Olga ar karalisku žestu mani apklusināja: «Nemaz nerunājiet! Un, lūdzu, nenāciet man klāt! Nepieskarieties man! Es jūs lūdzu! Kas te vispār notiek? Te jau sāk rokas palaist un knakstīties... (pauze) ...un gramstīties... (pauze) ... un... (pauze) ... kniebties!» Es atmetu ar roku un gāju prom. Kad nav, tad nav! Aizcirtu durvis, bet ausis joprojām šķindēja Olgas bāršanās. Un tad es, šķiet, sapratu — es taču viņai biju par prastu. Tāds Latgales zemnieks vai celtnieks no «stroikas» kaut kā mistiski ieklidis dižajā teātra mākslas templī.»■

Lielā Lilita. No viņas strāvoja citas, labākas un skaistākas pasaules enerģija un spožums. Daile un Spēks.

«uzpravījis dūšu», piegāju Olgai klāt (bet viņa uz mani nemaz nepaskatās, tikai runā un runā — kā uzvilktā) un tā kārtīgi iekniebu... Un tad iestājās klusums. Olga vispirms paskatījās uz mani. Tad pavirzījās nost. Tad vēlreiz paskatījās. Vispirms visapkārt — šķiet, lai pārlicinātos, ka pasaule pēc šī ievēribas cienīgā notikuma vēl nav sabrukusi, tad vēlreiz uz mani. Tad viņa izslējās un tādā aizkapa balsī teica: «Bet, ROMUALD ANCĀN! Ko gan jūs vispār esat iedomājies?! Un ko jūs vispār iedrošināties?»

Es jau gribēju atvainoties... Bet Olga ar karalisku žestu mani apklusināja: «Nemaz nerunājiet! Un, lūdzu, nenāciet man klāt! Nepieskarieties man! Es jūs lūdzu! Kas te vispār notiek? Te jau sāk rokas palaist un knakstīties... (pauze) ...un gramstīties... (pauze) ... un... (pauze) ... kniebties!» Es atmetu ar roku un gāju prom. Kad nav, tad nav! Aizcirtu durvis, bet ausis joprojām šķindēja Olgas bāršanās. Un tad es, šķiet, sapratu — es taču viņai biju par prastu. Tāds Latgales zemnieks vai celtnieks no «stroikas» kaut kā mistiski ieklidis dižajā teātra mākslas templī.»■